

ISBN 960-518-257-2

© 2005, Ι. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ – ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
« Ι Ν Δ Ι Κ Τ Ο Σ » Α Ν Ω Ν Υ Μ Ο Σ Ε Κ Δ Ο Τ Ι Κ Η Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α

Καλλιδρομίου 64, 114 73 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 210.88.38.007, e-mail: indiktos@indiktos.gr
Έξαδακτύλου 5, 546 35 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Τηλ.: 2310.23.10.83, Fax: 2310.26.23.99

ΑΡΧ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ
ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΒΒΑ ΗΣΑΪΑ

Ε' ΕΚΔΟΣΗ

Ἐπιμέλεια κειμένου - Σχολιασμός:
ΙΕΡΟΝ ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

ΙΝΔΙΚΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ 2006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

“Όσοι ἔζησαν κοντά στον Γέροντα Αἰμιλιανό τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐγκαταβιώσεως τῆς ἀδελφότητός του, τῆς προερχομένης ἀπό τὰ Μετέωρα, στήν μονή Σίμωνος Πέτρας, ἔχουν φυλάξει στήν καρδιά τους τίς συνάξεις, κατά τήν διάρκεια τῶν ὁποίων προσέφερε τόν λόγο του στά πνευματικά του τέκνα. Ἡ ἀδελφότητα συναζόταν γύρω του, ἄλλοτε σέ ἕναν ἐσωτερικό χῶρο τοῦ μοναστηριοῦ, καί ἄλλες φορές σέ κάποιον ἀπό τούς ἐξῶστες πού δέσποζαν πάνω ἀπό τήν θάλασσα. ”Αρχίζε νά πέφτη τὸ σκοτάδι, οἱ τελευταῖες ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου φώτιζαν τήν κορυφή τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἕνας γέροντας –ὁ ἀγαπητός παπα-Σίμων πού μᾶς ἔχει ἀφήσει πιά χρόνους– ἐρχόταν νά ζητήση τήν εὐλογία τοῦ Γέροντα γιά νά διαβάση τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου στήν Ἐκκλησία, καί ἡ συζήτησις πού ἀκολουθοῦσε τήν διδασχῆ, μάκραινε κάτω ἀπό τὰ ἄστρα, συνοδευόμενη ἀπό τὸ μουρμουρητό τοῦ χειμάρρου πού κυλοῦσε κάτω ἀπό τὸ μοναστήρι.

Τήν ἴδια ἐποχή, ὁ Γέροντας προσέφερε ἀνάλογους λόγους καί στίς μοναχές τῆς Ὁρμύλιας, ὅταν μετέβαινε στήν ἀδελφότητά τους πού τότε μόλις γεννιόταν.

Παρόμοιες συνάξεις συνεχίστηκαν καί ἀργότερα. Συχνά ὁ Γέροντας μιλοῦσε αὐθόρμητα γιά προσφιλή του θέματα ἢ γιά ὅσα ἄπτονταν τῆς καθημερινότητος τοῦ μοναστηριοῦ. Τοῦ ἄρρεσε ὅμως νά σχολιάζῃ, ἐπὶ σειρά συνάξεων, τὸν *Bio* κάποιου ὀσίου, ὅπως λόγου χάριν τοῦ ὀσίου Νείλου τοῦ Καλαβροῦ, ἢ κάποιο κείμενο τῶν ἁγίων Πατέρων.

Ἔτσι, λοιπόν, μία ἡμέρα ἄρχισε νά σχολιάζῃ τοὺς ἀσκητικούς Λόγους τοῦ ἁββᾶ Ἡσαΐα. Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ ἦταν ἰδιαιτέρως ἐπιτυχῆς, διότι τὸ κείμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ μία ὠραία σύν-

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

θεσι τῆς διδασκαλίας τῶν πρώτων μοναχῶν τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὸν 4ο καὶ 5ο αἰῶνα.

Ἐνας τέτοιος σχολιασμός ἀπεικονίζει μὲ τρόπο θαυμαστὸ τὴν πνευματικὴν παράδοσι ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι σύγχρονοι Γέροντες τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὁ Γέροντας Αἰμιλιανὸς δὲν δίδασκε δική του διδασκαλία. Δὲν ἐπινοοῦσε τίποτε, δὲν νεωτέριζε· τὸ μόνο ποὺ ἔκανε ἦταν νὰ μεταδίδῃ μιὰ κληρονομιά ποὺ ἔφθανε μέχρι τις πρώτες ἡμέρες τοῦ μοναχισμοῦ. Κι ὅμως, ἡ διδαχὴ αὐτὴ ἔπαιρνε στὰ χεῖλη του, γιὰ τοὺς ἀκροατές του, νέα ἐξ ὀλοκλήρου ζωὴ καὶ μιὰ ἐπικαιρότητα μοναδική. Δὲν ἦταν στερεότυπη ἐπανάληψις, ἀλλὰ ἐξέφραζε αὐτὸ ποὺ ὁ ἴδιος ζοῦσε, αὐτὸ ποὺ εἶχε βιώσει ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ Πνεῦμα ποὺ τὸν ζωογονοῦσε ἦταν τὸ ἴδιο μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἐνέπνεε ἄλλοτε τὸν ἀββᾶ Ἡσαΐα καὶ ὅλους τοὺς ἀρχαίους Πατέρες, ἔβρισκε κανεὶς μιὰ πλήρη σύμφωνια, μιὰ θαυμαστὴ συμφωνία ἀνάμεσα στὸν λόγο τοῦ Γέροντα καὶ τὰ κείμενα τοῦ 4ου καὶ 5ου αἰῶνος.

Ποιὸς ἦταν ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας ποὺ ξαναβρίσκει σήμερα, στὰ χεῖλη τοῦ Γέροντα Αἰμιλιανοῦ, μιὰ τόσο θαυμαστὴ ἐπικαιρότητα; Πολλοὶ μοναχοὶ ἔφεραν τὸ ὄνομα αὐτὸ κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες τοῦ μοναχισμοῦ. Οἱ ἱστορικοὶ διέσωσαν δύο, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ διεκδικήσουν τὸν τίτλο τοῦ συγγραφέως τῆς συλλογῆς αὐτῆς: ὁ ἓνας ἦταν μοναχὸς στὴν ἔρημο τῆς Σκήτεως κατὰ τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ 4ου αἰῶνος καὶ τις ἀρχές τοῦ 5ου, καὶ ὁ ἄλλος, μοναχὸς καὶ αὐτὸς ἀρχικὰ στὴν Σκήτι καὶ κατόπιν ἐγκλειστος στὴν περιοχὴ τῆς Γάζης, ἐκοιμήθη περὶ τὸ 490. Κατὰ ἓναν περίεργο τρόπο καὶ οἱ δύο εἶχαν ἀπὸ ἓναν μαθητὴ ὀνόματι Πέτρο, γεγονός ποὺ ὠδήγησε ὀρισμένους ἱστορικοὺς στὴν ταύτισι τῶν δύο αὐτῶν προσώπων· κάτι τέτοιο, ὅμως, θὰ μᾶς ὑποχρέωνε νὰ ἀποδώσουμε σὲ αὐτὸν τὸν Ἡσαΐα μιὰ ὑπερ-

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

βολική μακροζωία. Ἦταν, λοιπόν, ὁ Ἡσαΐας τῆς Γάζης ὁ συγγραφέας τῶν ἀσκητικῶν Λόγων; Δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία ἐπὶ τοῦ θέματος μεταξύ τῶν ἱστορικῶν, δὲν ἀποκλείεται ὅμως ὁ συγγραφέας τους νὰ εἶναι ὁ Ἡσαΐας τῆς Σκήτεως, ὅπως θεωροῦσε καὶ ὁ μοναχὸς Αὐγουστῖνος, ὁ πρῶτος ἐκδότης τους. Ὅρισμένοι βλέπουν τοὺς ἀσκητικούς Λόγους ὡς σύνθετο ἔργο, στὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ διακρίνη κανεὶς πολλές προσθήκες στὸ ἀρχικὸ κείμενο. Ὅμως δὲν χρειάζεται νὰ ὑπεισέλθουμε στὶς συζητήσεις αὐτές, προκειμένου νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ ἓνα ἔργο γραμμένο ἀδιαμφισβητήτως ἀπὸ ἓναν ἅγιο μοναχό, ὁ ὁποῖος ἔζησε στὴν Σκήτι καὶ συγκέντρωσε τὶς διδασχές τῶν πλέον ἐπιφανῶν Γερόντων τῆς ἐρήμου.

Οἱ ἀσκητικοὶ Λόγοι περιέχουν μία ἐντυπωσιακὰ πλήρη ἔκθεσι τῆς διδασκαλίας τοῦ πρώτου αὐτοῦ μοναχισμοῦ. Ὁ Ἡσαΐας ἐμπνέεται πρωτίστως ἀπὸ τὶς ἐπαφές του μὲ τοὺς μεγάλους Γέροντες, τῶν ὁποίων τὰ ἀποφθέγματα περιέχονται στὸ *Γεροντικό*. Οἱ διδασχές τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐα τῆς Σκήτεως, τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ «μεταξὺ τῶν σοφῶν, γιὰ τὴν διαύγεια καὶ τὴν βαθύτητα τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας του καὶ γιὰ τὴν γνῶσι τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς» (R. Draguet), ἀποτελοῦν ἐξαιρετικὴ μαρτυρία γιὰ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἡμιαναχωρητισμοῦ. Μὲ φρεσκάδα καὶ αὐθεντικότητα, ἀνώτερη ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἐκείνη τῶν ἀποφθεγμάτων τοῦ κλασσικοῦ *Γεροντικοῦ*, προσφέρουν γιὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν βίον τῶν ἐρημιτῶν πληροφορίες λεπτομερεῖς καὶ συγκεκριμένες, πού ἀποδίδονται μὲ μεγάλη ἀκρίβεια καὶ πιστότητα.

Διακρίνει, ὅμως, κανεὶς στὸ ἀσκητικὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἓναν ἀπόηχο τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγρίου τοῦ Ποντικοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε ζήσει ἀρχικὰ στὸ περιβάλλον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔγινε μοναχὸς στὴν ἔρημο τῆς Αἰγύπτου,

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

ὅπου καὶ ἐκοιμήθη τὸ 399. Ὁ Εὐάγριος εἶχε συγκεντρώσει τὶς διδασκαλίες τῶν προγενεστέρων Πατέρων, ἀλλὰ ἡ μεγάλη παιδεία του τοῦ ἐπέτρεψε νὰ διατυπώσῃ τὴν διδασχὴ τους μὲ τρόπο πιὸ ἐπεξεργασμένο, πού θὰ ἐπηρέασῃ στὴν συνέχεια ὅλη τὴν ὀρθόδοξη πνευματικὴ γραμματεία. Ὁ Εὐάγριος, μετὰ θάνατον μαθητῆς τοῦ Ὁριγένη, εἶχε σαφῶς δανεισθῆ ἀπὸ τὸν μεγάλο αὐτὸ Ἀλεξανδρινὸ ἐκκλησιαστικὸ συγγραφέα τολμηρὲς θεωρητικὲς δοξασιὲς περὶ τῆς προελεύσεως τῶν ψυχῶν καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων κατὰ τὴν συντέλεια τῶν αἰῶνων, ἀλλὰ ὁ ἄββᾶς Ἡσαΐας, ὅπως καὶ ὁ Κασσιανὸς καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς τοῦ μοναχισμοῦ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, στάθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὶς θεωρίες αὐτὲς πού θὰ καταδικασθοῦν ἀργότερα.

Ἐνα ἀπόφθεγμα πού παραθέτει ὁ R. Draguet, μᾶς παρουσιάζει τὸν Ἡσαΐα νὰ στέκεται δίπλα στὸν ἅγιο Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο καὶ νὰ σημειώνῃ τὰ λόγια του σὲ πλάκες. Ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ προέλευσις τῶν Πνευματικῶν Ὁμιλιῶν πού ἀποδίδονται στὸν ἅγιο Μακάριο, εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπάρχουν κοινὰ σημεῖα μετὰ τῆς παραδόσεως αὐτῆς—πού ἀποτελεῖ, μαζὶ μὲ τὰ ἀποφθέγματα τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Εὐαγρίου, μία ἀπὸ τὶς μείζονες πηγὲς τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Σύρων συγγραφέων— καὶ τοῦ ἄββᾶ Ἡσαΐα. Ἡ παράδοσις αὐτὴ συνέβαλε σημαντικὰ στὴν κατανόησι τῆς σπουδαιότητος τῆς καρδιάς καὶ τῶν «πνευματικῶν αἰσθήσεων» γιὰ τὶς ἀνώτερες βαθμίδες τῆς προσευχῆς.

Αὐτὴ τὴν τόσο πλούσια κληρονομιά ἐπωφελήθηκε ὁ ἄββᾶς Ἡσαΐας καὶ κατῴρθωσε νὰ τὴν διατυπώσῃ ἄριστα. Δέκα τέσσερις αἰῶνες ἀργότερα, ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, ἔμελλε τρόπον τινὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸ ἔργο του καὶ νὰ τὸ κἀνῃ προσιτὸ στοὺς ἄνδρες καὶ τὶς γυναῖκες τοῦ 21ου αἰῶνος. Ἄραγε αὐτὴ ἡ διδασκαλία προορίζεται μόνον γιὰ τοὺς μοναχοὺς καὶ τὶς μοναχές;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σίγουρα, σὲ αὐτοὺς ἀπευθυνόταν ἄμεσα ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, ὅπως καὶ ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας. Ὅμως ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι μία. Ὁ μοναχὸς καὶ ὁ χριστιανὸς ποὺ ζῆ στὸν κόσμον ἐπιδιώκουν τὸν ἴδιον σκοπὸ, καὶ τὰ μέσα ποὺ ὀφείλουν νὰ χρησιμοποιήσουν εἶναι ἴδια, μόνον ποὺ οἱ ἀναλογίες διαφέρουν κατὰ τὶς ποικιλόμορφες καταστάσεις τοῦ βίου. Ἐδῶ, ἡ διάκρισις ἐνὸς ἔμπειρου πνευματικοῦ Πατρὸς εἶναι πάντοτε ἀναγκαία, ἂν θέλῃ κανεὶς νὰ προχωρήσῃ προφυλαγμένος ἀπὸ πλάνες.

Εὐχόμεσθε οἱ ἀναγνῶστες τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου νὰ αἰσθανθῶν τὸν ζῶντα λόγον τοῦ Γέροντα Αἰμιλιανοῦ νὰ ἐκχύνεται μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες αὐτὲς στὴν καρδιά τους, ἄλλοτε ὡς γλυκύτατη δρόσος, διαποτίζοντάς τους μὲ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἄλλοτε ὡς φωτιά, μεταδίδοντάς τους τὸν ζῆλον καὶ τὴν θερμὴν νὰ ὑπηρετήσουν τὸν πολυαγαπημένον Κύριόν μας.

Ἀρχιμανδρίτης
ΠΛΑΚΙΔΑΣ DESEILLE

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις, μὲ τίτλο *Λόγοι Ἀσκητικοί – Ἐριμνηεῖα στὸν ἄββᾶ Ἡσαΐα*, περιλαμβάνει ἀπομαγνητοφωνημένες προφορικές κατηχήσεις τοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1978-1979 στὴν Ἱερὰ Μονὴ Σίμωνος Πέτρας. Σὲ αὐτὲς σχολιάζονται δώδεκα ἀπὸ τὶς εἴκοσι ἑννέα ὁμιλίες τοῦ ἄββᾶ Ἡσαΐα, ἀπὸ τὸ κείμενο τῶν ἐκδόσεων Σωτηρίου Σχοινᾶ, ἐν Βόλῳ 1962, πού ἐπιμελήθηκε καὶ ἐξέδωσε ὁ μοναχὸς Αὐγουστῖνος Ἰορδανίτης στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ 1911. Τὸ κείμενο παρουσιάζει γλωσσικὲς καὶ συντακτικὲς ἰδιομορφίες, τὶς ὁποῖες καὶ διατηρήσαμε. Γιὰ τὴν ἀποκατάστασι ὀρισμένων δυσνόητων σημείων ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὁ κῶδιξ 459 τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων, ὁ ὁποῖος διασώζει πολὺ καλῦτερο κείμενο. Καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεως εὐχαριστοῦμε τὸν πανοσιολογιώτατον Προηγούμενον κ. Βασίλειον Ἰβηρίτην διὰ τὴν εὐγενῶς παρασχεθεῖσαν εὐλογίαν χρήσεώς του.

Ὁ ὁμιλητὴς χρησιμοποιεῖ ἄμεση καὶ ζωντανὴ γλῶσσα, τὴν ὁποία κατὰ περίστασι ἐμπλουτίζει μὲ τύπους καὶ ἐκφράσεις τῆς καθαρουόησης, σὲ ρέοντα, ζεστὸ καὶ ἀφηγηματικὸ λόγο. Ὅταν ἡ ἀπόδοσις τοῦ πνευματικοῦ βάθους τῶν νοημάτων καθίσταται ἀδύνατη μὲ τὶς δόκιμες ὑπάρχουσες λέξεις, ἀποκαλύπτεται μπροστὰ μας ἡ γλωσσοπλαστικὴ του ἱκανότητα. Ἔτσι, ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης θὰ συναντήσῃ ἀσυνήθεις λέξεις ὅπως *οἰκονόμησις*, *εἰρηνικότης*, *ἀνηρημία*, *ἀσυνδεσία*, *φαιδροσύνη*, καὶ ἄλλες. Δὲν εἶναι τυχαία ἐπίσης ἡ διαφορετικὴ γραφὴ τῆς λέξεως *κελλι* καὶ *Κελλί*. Τὸ πρῶτο ἀναφέρεται στὸ προσωπικὸ κελλι τοῦ μοναχοῦ, ἐνῶ τὸ δεύτερο σὲ αὐτοτελὲς οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖο γιὰ τὰ δεδομένα τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐξαρτᾶται ἀπὸ Μονή. Ὅπου στὸ κείμενο τοῦ ἄββᾶ Ἡσαΐα ἀπαντῶνται ἀριθμοὶ μέσα σὲ ἀγκύλες, δηλώνουν ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν τὸν

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

λόγο και ὁ δεύτερος τὴν παράγραφο, κατὰ τὴν ἔκδοσι τοῦ Σ. Σχοινᾶ.

Οἱ λόγοι «Ἀποφθέγματα» καὶ «Πράξεις περὶ πένθους» ἐρμηνεύονται ὡς ἓνας λόγος, λόγω τοῦ ὅτι ἀποδίδουν ἄριστα τὸ νόημα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας πραγματοποιήθηκε ἡ ἐρμηνεία τους. Οἱ ἐπαναλήψεις νοημάτων ἀπὸ τὸν ἐρμηνευτὴ ὀφείλονται στὴν παρακολούθησι τοῦ κειμένου τοῦ ἁββᾶ Ἡσαΐα.

Ὅταν ἐκφωνήθηκαν οἱ κατηχήσεις εἶχαν ποιμαντικὸ καὶ μόνον σκοπὸ καὶ δὲν ὑπῆρχε ἡ σκέψις γιὰ συστηματικὴ ἀνάλυσι ὅλου τοῦ κειμένου, γι' αὐτὸ καὶ τὸ σχολιάζουν ἐπιλεκτικά, ἡ διδασκαλία ὅμως τοῦ ἁγίου ἀποδίδεται ἐν τέλει ὀλοκληρωμένη.

Ἡ ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια ἀπάλειψε τυχὸν ἐπαναλήψεις καθὼς καὶ εἰδικώτερες ἀναφορὰς τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος σὲ συγκεκριμένα πνευματικὰ του τέκνα.

Προβαίνομε στὴν προκειμένη ἔκδοσι μὲ τὴν πεποίθησι ὅτι ὁ ἐρμηνευτικὸς σχολιασμὸς τοῦ Γέροντος παραμένει καθοδηγητικὸς καὶ παρακλητικὸς γιὰ κάθε ἐποχὴ καὶ γιὰ ὁποιοδήποτε ἀναγνώστη.

I.K.O.

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΒΒΑ ΗΣΑΪΑ

1

ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΤΟΙΣ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ

Οἱ λόγοι τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐα εἶναι πολὺ ἀπλοὶ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσα καὶ τὰ νοήματά τους, βαθεῖς ὅμως ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό τους. Χαίρεται κανεὶς νὰ τοὺς διαβάξῃ, διότι ἔχει τὴν ἐντύπωσι ὅτι βρίσκεται σὲ ἓναν ἀνθῶνα μὲ λουλούδια ποικίλων χρωμάτων καὶ ἀρωμάτων, μέσα στὸν ὁποῖον τέρπονται οἱ αἰσθήσεις του.

Ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἁγίους γιὰ τὴν ζωὴ τῶν ὁποίων πολὺ λίγα γνωρίζομε. Πρέπει νὰ ἐζήση τὸν τέταρτο αἰῶνα, πιθανὸν ὅμως καὶ τὸν πέμπτο, στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁ αἰρετικὸς Ἡσαΐας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας συγκαταριθμήθηκε μετὰ τῶν ἁγίων. Πράγματι, εἶναι ἓνας ἅγιος, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ σύγγραμμά του. Δὲν ὑπάρχει, παρὰ ταῦτα, ἰδιαίτερη ἡμέρα πανηγυρεύς του, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν ποὺ γιορτάζουν ὅλοι οἱ ἐν ἀσκήσει λάμπαντες Πατέρες.

Φαίνεται ὅτι ἦταν ἀσκητῆς καὶ εἶχε λίγους μαθητές, ὅπως τὸν Πέτρο, τὸν Ἐλισαῖο καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους συναντοῦμε στοὺς λόγους του· πόσους ἀκριβῶς εἶχε δὲν εἶναι γνωστό. Αὐτὸ ποὺ ξέρομε εἶναι ὅτι ἦταν ἡσυχαστῆς καὶ ἀπευθύνεται πρὸς ἡσυχαστές. Οἱ μαθητές του πιθανὸν νὰ ἔμεναν μαζί του, ἴσως ὅμως νὰ εἶχαν δικό τους Κελλί, δίπλα στὸ Κελλί τοῦ διδασκάλου τους, ὁ ὁποῖος τοὺς κατήθυνε σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα του.

Οἱ λόγοι αὐτοί, ἂν καὶ ἀπευθύνονται στὰ πνευματικά του τέκνα, ἀφοροῦν τὴν κάθε ψυχὴ ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν πνευματικὴ πορεία στὴν ζωὴ τῆς. Ἄς δοῦμε λοιπὸν τὸν πρῶτο λόγο, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν προοιμιακὴ διδασκαλία τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐα πρὸς τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πορεία του.

Κατὰ κανόνα, οἱ Πατέρες ἔδιναν μερικὲς βασικὲς κατευθύν-

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

σεις στὸν δόκιμο, γιὰ νὰ μπορέση νὰ ζήση τὴν πνευματικὴ ζωὴ κοντὰ τους. Ὅταν ὁ ὅσιος Παῦλος ὁ ἀπλοῦς πῆγε στὸν Μέγα Ἀντώνιο, ὅσα τοῦ ἔκανε ὁ Μέγας Ἀντώνιος καὶ ὅσα τοῦ ὑπέδειξε, ἦταν ὁ κανόνας γιὰ ὅλη τὴν ζωὴ του¹. Τὸ ἴδιο κάνει καὶ ὁ ἅγιος Ἡσαΐας. Εὐθὺς ἀμέσως παρουσιάζει τὴν θέσι του ἀπέναντι στοὺς μαθητές του.

Οἱ θέλοντες μείναι μετ' ἐμοῦ, ἀκούσατε διὰ τὸν Θεόν, καὶ εἷς ἕκαστος καθήση ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ μὴ καταφρονήσητε τοῦ ἐργοχείρου ὑμῶν διὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἀμελήσητε τῆς μελέτης ὑμῶν καὶ τῆς συνεχοῦς εὐχῆς. [1, 1]

Οἱ θέλοντες μείναι μετ' ἐμοῦ. Ἡ μοναστικὴ ζωὴ κατὰ τὴν ἐκλογή της εἶναι ζωὴ μετὰ τινος ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι ἀποδοχὴ μιᾶς ἰδεολογίας ἢ ἱκανοποιήσις ὀρισμένων πόθων, πού μπορεῖ νὰ χαράξῃ κάποιος στὴν καρδιά του. Δὲν εἶναι ἐφαρμογὴ τῶν ὅσων διάβασε στὰ βιβλία. Μοναστικὴ ζωὴ σημαίνει, ἀκολουθῶ ἕναν ἄνθρωπο.

Ἐπομένως, τὸ κέντρο τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, ὁ Γέροντας. Τὸ νόημα τῆς ζωῆς του, ἡ ἰδεολογία του, οἱ ἐπιθυμίαι του, τὰ προβλήματα του, οἱ χαρές του, ὅλα ἔχουν σχέσι μὲ τὸν Γέροντα. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ πῶς θὰ τὰ δῇ ἐκεῖνος καὶ πῶς θὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃ, ἂν θὰ τὰ δεχθῇ ἢ θὰ τὰ ἀρνηθῇ, ἂν θὰ χα-

1. Ὁ ὅσιος Παῦλος ὁ ἀπλοῦς ἔγινε μαθητὴς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου σὲ ἡλικία ἐξήντα ἐτῶν. Καθ' ὅτι ἀπλὸς καὶ ἄκακος, ὅταν συνέλαβε τὴν γυναῖκα του νὰ μοιχᾶται, χωρὶς νὰ ὀργισθῇ, τὴν ἀνέθεσε στὸν μοιχὸ καὶ ἀνεχώρησε γιὰ τὴν ἔρημο. Πρὶν γίνῃ δεκτὸς ἀπὸ τὸν Μέγα Ἀντώνιο, ὑπεβλήθη σὲ μεγάλη δοκιμασία, τὴν ὁποία δέχθηκε μὲ χαρὰ. Ἐφθασε σὲ τέτοια ὕψη ἀγιότητος, ὥστε ἔβγαζε καὶ ἀρχικά δαυμόνια.

ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΤΟΙΣ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ

μογελάση ἢ θὰ σκυθρωπάση. Πάνω ἀπὸ ὅλα εἶναι ὁ Γέροντας, διότι αὐτὸν ἐπέλεξα νὰ κατευθύνῃ τὴν πνευματικὴ πορεία μου.

Τὸ πρόβλημά μου λοιπὸν εἶναι, νὰ στέκεται αὐτὸς ἐνώπιόν μου γερά, γιὰ νὰ μπορῶ καὶ ἐγὼ νὰ εἶμαι μοναχὸς του. Τότε εἶμαι ἀληθὴς μοναχὸς. Ὅπως κάθε ἄνθρωπος εἶναι πολίτης ἐνὸς τμήματος τῆς γῆς, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ κάθε μοναχὸς ζῆ γύρω ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπο καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀνήκῃ σὲ ὅλον τὸν μοναχισμό.

Οἱ θέλοντες μείναι μετ' ἐμοῦ, ἀκούσατε διὰ τὸν Θεόν. Ἡ φράσις, ὅπως εἶναι διατυπωμένη, δείχνει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀκόμη ἀψηλάφητος γιὰ τοὺς μαθητὲς τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐα, εἶναι κάποιος πού τὸν σκέφθηκαν ἀλλὰ δὲν τὸν γνωρίζουν, γι' αὐτὸ καὶ ὑπογραμμίζει, ἀκούσατε διὰ τὸν Θεόν. Δὲν λέγει, «ἀκούσατε ἐν Χριστῷ», ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, διότι τὸ «ἐν Χριστῷ» σημαίνει μαζί με τὸν Χριστόν, κάτι πού τὸ ἀνοίγει ὁ Χριστὸς καὶ μέσα σὲ αὐτὸ τὸ ἀνοιγμα ρίγνομαι καὶ ἐγώ.

Ἀκούσατε διὰ τὸν Θεόν. Ἄκουσε Αὐτὸν πού σὲ κάλεσε, πού δὲν Τὸν ξέρεις καὶ δὲν Τὸν εἶδες, πού δὲν Τὸν κατάλαβες καὶ πιθανὸν νὰ Τὸν πρόσβαλες ἀθετώντας τὰ προστάγματά Του, ἀλλὰ πού Αὐτὸς εἶναι τὸ κριτήριον τὸ δικό μου, τοῦ Γέροντα πού ἀκολουθεῖς, καὶ πού γι' Αὐτὸν με ἀκολουθεῖς.

Ἐπομένως, ἡ μοναχικὴ πολιτεία εἶναι μία προσωπικὴ, ἀγαπητικὴ, θὰ λέγαμε, πολιτεία. Εἶναι δυὸ καρδιές, οἱ ὁποῖες συμπορεύονται σὺν πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς ἐν Χριστῷ βιοῦσι καὶ βιώσασι. Ἐνῶ ὅμως αὐτὸ εἶναι κάτι τόσο ζεστό, τρυφερὸ, γλυκύ, κατανοητὸ καὶ ἐμφανὲς στὰ μάτια μας, εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἓνα μυστήριον, διότι ἡ σχέσις ὑποτακτικοῦ καὶ Γέροντος εἶναι τύπος τῆς σχέσεως μετὸν ἀόρατον καὶ ἀψηλάφητον Θεόν.

Ἡ σχέσις αὐτὴ ἔχει σημασία γιὰ μένα, ὅταν πράγματι με ὁδηγεῖ πρὸς τὸν Θεόν. Οὔτε ἡ ἀγάπη μου, οὔτε ἡ ἀγάπη σου, οὔτε ὁ μόχθος μου, οὔτε ὁ μόχθος σου, οὔτε οἱ πόθοι μας, οὔτε

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

ἡ ἄσκησίς μας καὶ οἱ ἀρετές μας ἔχουν σημασία. Τὸ μόνο ποῦ ἔχει σημασία εἶναι ἡ σχέσις μου μὲ τὸν Γέροντα νὰ μὲ ὀδηγήῃ τελικῶς σὲ κάποιον Θεόν, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ψηλαφήσω καὶ νὰ πῶ, ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Πότε; ὅταν θελήσῃ ἡ θεία χάρις. Αὐτὸ ποῦ ἔχει τώρα σημασία εἶναι νὰ θέλω νὰ μείνω μαζί μὲ τὸν Γέροντά μου.

Καὶ εἰς ἕκαστος καθήσῃ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἐν φόβῳ Θεοῦ.
Ὁ χώρος τῶν παλαισμάτων καὶ τῆς στομώσεως τῆς καρδίας, ὁ χώρος ποῦ περιορίζει τοὺς λογισμούς, τὰ πάθη καὶ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους, ποῦ στενώνει τὰ πάντα γιὰ νὰ μᾶς κἀνῃ ὑψιπετεῖς, εἶναι τὸ κελλί.

Ἐν φόβῳ Θεοῦ. Ἕνας ἀρχάριος, ἀναμφιβόλως καὶ μετὰ ἀπὸ εἴκοσι ἢ σαράντα χρόνια μπορεῖ κάποιος νὰ εἶναι ἀρχάριος διότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πῶς στέκεται καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ χρόνια ποῦ εἶναι μοναχός, δὲν ἔχει γεῦσι τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς ὠραιότητος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ εἶναι ἀκόμη ἓνα ὄνειρο γι' αὐτόν, ἓνα ὄραμα, ἀλλὰ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ μπορεῖ ὁ καθένας νὰ τὸν ἔχῃ. Κάθε ψυχὴ αἰσθάνεται τὸ μεγαλειῶδες καὶ φοβερὸ τοῦ Θεοῦ. Κάθε ἄνθρωπος πάσχει ἓνα ρῖγος, ὅταν σκέπτεται τὸ ἀνυπέρβλητο καὶ οὐράνιο τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ποῦ δὲν φοβᾶται τὸν Θεὸν ὅταν βρίσκεται σὲ δύσκολη στιγμή, καὶ στὴν περίπτωσι ἀκόμη ποῦ ἐμφανίζεται ὡς ἄπιστος.

Ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας βεβαίως δὲν ἐννοεῖ τὸν ἔμφυτο φόβο, ἀλλὰ τὸν ἐκούσιο φόβο τῆς ἀγάπης, τὸ δέος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὅμως λέμε, φόβον Θεοῦ ἔχει κάθε ἄνθρωπος, ἐννοοῦμε τὴν αἴσθησι ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ μέγας, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου πᾶσα σὰρξ ἀπόλυται². Αὐτὸ τὸ βίωμα μπορεῖ νὰ τὸ ἔχῃ καὶ ὁ ἀρχάριος.

2. Δευτ. 5, 26.

ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΤΟΙΣ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ

“Όταν χάσω τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ πλέον στὸ μοναστήρι. Δὲν θὰ ὀδηγηθῶ οὔτε στὴν ἀγάπη, οὔτε στὴν πληρότητα, οὔτε στὴν μέθεξι τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀρχὴ σοφίας³.

Καὶ μὴ καταφρονήσητε τοῦ ἐργοχείρου ὑμῶν, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἀμελήσητε τῆς μελέτης ὑμῶν καὶ τῆς συνεχοῦς εὐχῆς. Ἀπὸ τὰ κατώτερα ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας μεταβαίνει πρὸς τὰ ἀνώτερα, ἀπὸ τὴν ἐργασία στὴν μελέτη καὶ ἀπὸ τὴν μελέτη στὴν εὐχή, γιὰ νὰ παρουσιάσῃ ἐν πρώτοις τὴν κλίμακα τῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ ἀρχαρίου μοναχοῦ, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ τὴν ἀξιολογικὴ καὶ βιωματικὴ κλίμακα.

Τὴν μελέτη θὰ τὴν ἐπιδιώξω. “Όταν ὅμως θελήσω νὰ καλλιεργήσω τὴν συνεχῆ εὐχή, γῆ καὶ ὑποχθόνια θὰ πέσουν ἐπάνω μου. Θὰ τὴν ἀρχίζω καὶ θὰ τὴν ἀφήνω καὶ θὰ τραντάζωμαι ὀλόκληρος. Τελικῶς, τὴν εὐχή θὰ μοῦ τὴν δώσῃ ὁ Θεός.

Τὸ ἐργόχειρο, τὸ διακόνημα, εἶναι τὸ πιὸ ἀπλὸ πού μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνῃ. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν ἐργάζεται, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ἄρρωστος. Τὸ διακόνημα τοῦ μοναχοῦ εἶναι τὸ μέσον τῆς σωτηρίας του, ἡ παραμονὴ του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸ μέσον τῆς τελειώσεώς του, τὸ ἄμεσο ἐργαλεῖο τῆς συντριβῆς τοῦ θελήματός του· εἶναι ἀκόμη τὸ μέσον τῆς κοινωνίας μὲ τοὺς ἀδελφούς, ὁ χῶρος τοῦ διαλόγου του. Ἐκεῖ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ σχέσι μὲ τοὺς ἀδελφούς του, ὅταν μάλιστα εἶναι διακόνημα πού ἀπαιτεῖ συνεργασία. Τὸ διακόνημα ἐπίσης εἶναι συνεχτικὸς δεσμὸς τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος, διότι τὸ κάνω γιὰ τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμε δηλαδὴ τὰ ἔξοδά μας, νὰ τακτοποιήσωμε τὰ κελλιά μας, τὴν ἐκκλησίαν, τὴν τράπεζαν.

3. *Ψαλμ.* 110, 10· *Παροιμ.* 1, 7.

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

Τὸ διακόνημα σαφῶς εἶναι μία σχέσις καὶ κοινωνία μετὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἄλλὰ ὁ ἀρχάριος, ὁ ὁποῖος ἔχει κοσμικὸ φρόνημα ἀκόμη, ἔχει ραθυμία, ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου, δὲν τὰ νοιώθει αὐτά. Γι' αὐτὸ ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας προσθέτει, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή, καὶ ἂν ἀκόμη τὸ διακόνημα σοῦ φαίνεται βαρετό, κοπιῶδες, ἀποτρόπαιο ἢ πληκτικόν, ἐφ' ὅσον τὸ λέγει ὁ Θεός, δὲν χωράει καμία συζήτησις. Ἀφήνεις τὸ ἐργόχειρό σου, σημαίνει ἀφήνεις τὸν Θεόν σου, ἐγκαταλείπεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Καθ' ὃν χρόνον καὶ καθ' ὃν τρόπον μπορεῖς καὶ καθ' ἣν δύναμιν ἔχεις, πρέπει νὰ ἀποδίδῃς. Ἡ ἀπόδοσις στὴν ἐργασία εἶναι βασικὴ προϋπόθεσις τῆς μοναστικῆς ζωῆς. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας τὴν θέτει ὡς πρῶτον ὄροσ τοὺς μαθητῆς του.

Καὶ μὴ καταφρονήσητε, σημαίνει ὄχι ἀπλῶς νὰ δουλεύω, ἀλλὰ νὰ δουλεύω μετὰ δέος. Ὅπως φοβᾶμαι τὸν Θεόν, μετὰ τὸν ἴδιον φόβον πρέπει νὰ φροντίζω καὶ τὴν δουλειά μου· νὰ ἔχω ὅλη τὴν βεβαιότητα ὅτι αὐτὸ ποὺ κάνω εἶναι διακονία τοῦ Κυρίου, εἶναι ἡ οἰκονομία τὴν ὁποία μοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος. Θὰ εἶναι δὲ τιμὴ γιὰ μένα, ὅταν ἐπιστρέψῃ ὁ Κύριος, νὰ με βρῆ ὡς τὸν πιστὸ οἰκονόμο, ὅπως λέγει ἡ εὐαγγελικὴ παραβολή⁴.

Μὴν περιφρονήσητε λοιπὸν τὸ διακόνημά σας καὶ ὅ,τι ἔχει σχέσι μετὰ αὐτό: τὸ ἐργαλεῖο, τὸ ποτήρι, τὸ πιάτο, τὸ χαρτί, τὸ βιβλίον. Τὸ ἐργόχειρο δὲν εἶναι δικό μου, μοῦ τὸ ἀνέθεσε ὁ ἴδιος ὁ Θεός καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἡ ἐξέλιξις τῆς σχέσεώς μου μαζὶ Του. Πρέπει νὰ τρέμουν τὰ χέρια μου καὶ ὅλη ἡ ὑπαρξίς μου, ὅταν τὸ πιάνω.

4. Λουκ. 12, 42-44.

ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΤΟΙΣ ΜΕΤ' ΑΥΤΟΥ

Τὸ νὰ ἐκτελῶ τὴν ἐργασία μου ἀμελῶς, νὰ μὲ παίρνη ὁ ὕπνος καὶ νὰ μὴν προλαβαίνω νὰ πάω ἐγκαίρως, νὰ κάνω ζημιές, νὰ τὴν κάνω ὅπως θέλω ἐγὼ καὶ ὄχι ὅπως τὴν παρέλαβα, νὰ τὴν κάνω ὅταν ἔχω ὄρεξι, εἶναι καταφρόνησις τοῦ διακονήματος. Τότε γὰρ μένα τὸ διακόνημα εἶναι μία ἀνάγκη καὶ ὄχι μία ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶπε νὰ ἐργασθῆς καὶ μάλιστα ὡς πιστὸς οἰκονόμος.

Καὶ μὴ ἀμελήσητε τῆς μελέτης ὑμῶν καὶ τῆς συνεχοῦς εὐχῆς. Εἶναι ἐμφανὲς τὸ πόσο ὀρθὰ διαπαιδαγωγεῖ τοὺς μαθητές του αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἦταν τόσο ἀπλὸς καὶ τόσο ταπεινός, ἀλλά, ὅπως φαίνεται, εἶχε γνῶσι τῆς παλαιότερης σοφίας. Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀναφέρεται στὰ τρία ὀρόσημα ποιότητος τοῦ χρόνου μας, στὴν διακονία, στὴν μελέτη καὶ τὴν προσευχή. Δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο νὰ κάνῃ ὁ μοναχός, παρὰ μόνον αὐτὰ τὰ τρία.

Γιὰ τὴν μελέτη ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει, ὅταν ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος, νὰ σὲ θρίσκη μὲ τὸ βιβλίον στὸ χέρι. Ἕἄλλοι Πατέρες λένε, νὰ μελετᾷς τὴν νύκτα, ἄλλοι, ὅταν δύῃ ὁ ἥλιος νὰ σὲ θρίσκη μὲ τὸ βιβλίον στὸ χέρι⁵. Ἔτσι, πιάνουν ὅλες τίς χρονικὰς περιόδους τοῦ ἡμερονυκτίου, γὰρ νὰ δεῖξουν ὅτι ὅλες, ἰδιαίτερώς ὅμως ἡ νύκτα, εἶναι κατάλληλες γιὰ τὴν μελέτη, ποὺ εἶναι ἡ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἔκφρασις τῆς μακροθυμίας του πρὸς τὸν ἄνθρωπο, τὰ γυαλιὰ ποὺ μᾶς βάζει ὁ Θεός, λόγῳ τῆς μυωπιαζούσης καρδίας μας.

Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀναζητήσεώς μας εἶναι ὁ Θεός, διότι γι' αὐτὸν ἀκολουθήσαμε τὸν Γέροντα. Ἄλλὰ τὸν Θεὸν δὲν τὸν βλέπω, δὲν τὸν ἀκούω, δὲν τὸν καταλαβαίνω, πολλὰς φορὰς δὲν τὸν πιστεύω—ἀν καὶ νομίζω ὅτι τὸν πιστεύω—, δὲν τὸν ἀγαπῶ. Καὶ

5. [Περὶ παρθενίας] 12, PG 28, 265A.

ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ

ὅμως εἶμαι βαπτισμένος, εἶμαι μοναχός, εἶμαι ἀσκητής, εἶμαι παλαιστής. Αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι γιὰ μένα κάποιος Θεός, ἄγνωστος ἀκόμη. Ὅντως κατοικεῖ στὸν οὐρανό, δὲν εἶναι κοντά μου. Εἶναι ὁ Θεὸς πού, γιὰ νὰ τὸν γνωρίσω, «προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν». Εἶναι ὁ Θεὸς στὸν ὁποῖον προσευχήθηκα πολλάκις καὶ δὲν μὲ ἄκουσε, δηλαδὴ νομίζω ὅτι δὲν μὲ ἄκουσε. Εἶναι ὁ Θεὸς πού τὸν ἐκλιπάρησα καὶ μοῦ χαμογέλασε, ἀλλὰ σηκώθηκε καὶ ἔφυγε. Ἐγὼ ἀγωνιῶ, τρομάζω μὲ τὸ πρόβλημά μου, μὲ τὴν υἡγία μου, μὲ τὸν πόθο μου, μὲ τὴν ἁμαρτία μου, καὶ Ἐκεῖνος κοιμάται ἐπάνω στὸ καράβι, σήμερα στὴν πρῶρα, αὐριο στὴν πρύμνη, ἄλλοτε στὶς μηχανές⁶. Ὅλο καὶ κάτι κάνει ὁ Θεός. Δὲν ἔχω τὴν δυνατότητα ἐγὼ νὰ τὸν νοιώσω καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσω, ὅπως θὰ ἤθελα.

Ἡ μελέτη ἀναπληρῶνει ἀκριβῶς αὐτὴ τὴν δυσκολία μας, γι' αὐτὸ λέγω ὅτι εἶναι μία κένωσις τοῦ Θεοῦ, πού κάνει γιὰ μᾶς. Κενώνεται ὁ Θεός μὲ τὸ νὰ ἀποκαλύπτεται μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα, μέσα ἀπὸ τίς γραμμές, τὰ γράμματα καὶ τὰ νοήματα, μέσα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἄφησε τὸν ἑαυτό του, τὸν νόμο του, τὴν σκέψι του, τὴν πνοή του, τὴν παρουσία του στὰ συγγράμματά του. Μπορῶ νὰ πῶ ὅτι ἄφησε ὡς παρακαταθήκη αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔτσι, διαβάζοντας τὸ βιβλίο, προσεγγίζω μὲ τὴν μυστικὴ χάρι τοῦ συγγραφέως καὶ μὲ τὸ ἐνεργοῦν Ἅγιον Πνεῦμα τὸν Θεὸν καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μελέτη λοιπὸν εἶναι μία μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, πού μᾶς εἰσάγει στὸν χῶρο τῶν μυστηρίων, τῆς μυστικῆς κοινωνίας μὲ τὸν Θεόν, γι' αὐτὸ λέγει, καὶ μὴ ἀμελήσητε τῆς μελέτης ὑμῶν. Οἰοσδῆποτε λόγος μὲ κάνει νὰ ἀμελῶ τὴν μελέτη εἶναι ἀνυπό-

6. Βλ. *Μάρκ.* 4, 38.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΑΡΧ. ΑΙΜΙ
ΛΙΑΝΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙ
ΤΟΥ ΛΟΓΟΙ ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ –
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΒΒΑ Η
ΣΑΪΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗ
ΚΕ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑ
ΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ ΜΕ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ-
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟ ΙΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟ
ΒΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΤΟΥΣ ΑΦΟΥΣ ΒΓΟΝΤΖΑ
Ο.Ε. & ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ
ΣΤΟΝ ΣΑΚΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ
ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2008
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟ
ΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΝΔΙΚΤΟΣ

Ἀριθμός Ἐκδόσεως: 217

Α' Ἐκδοση: Δεκέμβριος 2005

Ἀντίτυπα Α' Ἐκδόσεως: 3.000

Β' Ἐκδοση: Φεβρουάριος 2006

Ἀντίτυπα Β' Ἐκδόσεως: 3.000

Γ' Ἐκδοση: Ἰούλιος 2006

Ἀντίτυπα Γ' Ἐκδόσεως: 3.000

Δ' Ἐκδοση: Ἰανουάριος 2008

Ἀντίτυπα Δ' Ἐκδόσεως: 3.000

Ε' Ἐκδοση: Μάιος 2013

Ἀντίτυπα Ε' Ἐκδόσεως: 1.000